

Saksfremlegg

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
		Formannskapet
		Kommunestyre

Prosjekt «Interkommunalt samarbeid Romsdal» - utredning av nye og eksisterende samarbeid

Kommunedirektørens innstilling

1. Kommunestyret tar til orientering prosjektets anbefaling om å utrede følgende nye samarbeidsområder:
 - a. Felles dokumentasjonsforvaltning- og arkivtjeneste
 - b. Geodata: kart-, oppmålings- og geodatatjenester (videreutvikling av eksisterende samarbeid gjennom Romsdalskart)
 - c. Lønn og regnskap
2. Kommunestyret tar til orientering prosjektets anbefaling om å utrede følgende eksisterende samarbeid med tanke på mulige endringer i organisering eller innhold:
 - a. Kriesenteret for Molde og Omegn IKS
 - b. Landbrukssamarbeid
 - c. ROR-IKT
 - d. ROR-Innkjøp
 - e. Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal KO
3. Kommunestyret forutsetter at videre arbeid med interkommunale samarbeid bygger på prinsippet om likeverd mellom kommunene. Eventuelle forslag til nye eller utvida samarbeid må inneholde ei vurdering av demokratiske konsekvenser, lokalpolitisk innvirkning og risiko for sentralisering av kompetanse, arbeidsplasser og avgjerdsmakt fra mindre kommuner til større kommuner.

Sammendrag

Kommunene Aukra, Hustadvika, Molde, Rauma og Vestnes inngikk i 2025 en intensjonsavtale om å videreutvikle det interkommunale samarbeidet i Romsdal. Prosjektet «Interkommunalt samarbeid Romsdal» skal vurdere både nye samarbeidsområder og mulige endringer i eksisterende samarbeid, med mål om

større og mer robuste fagmiljøer, redusert sårbarhet, bedre ressursutnyttelse og økt kvalitet i tjenestene.

Saksopplysninger

Formannskapet behandlet sak PS 44/2026 Prosjekt «Interkommunalt samarbeid Romsdal» - utredning av nye og eksisterende samarbeid» i møte den 01.09.2026. Saken ble trukket grunnet manglende saksopplysninger.

Saken legges nå frem for ny behandling med oppdaterte saksopplysninger.

Kommunestyrene i Romsdal sluttet seg i 2025 til «Intensjonsavtale – Interkommunale samarbeid mellom Aukra, Hustadvika, Molde, Rauma og Vestnes kommuner». Statsforvalteren i Møre og Romsdal har så tildelt prosjektskjønnsmidler til fornyings- og utviklingsarbeid i kommunene til prosjektet «Interkommunalt samarbeid Romsdal».

Bakgrunnen for prosjektet er at kommunene står overfor et økende behov for samarbeid for å sikre robuste fagmiljø, rekrutteringsevne, tjenestekvalitet og bærekraftig drift. Samtidig viser «NIVI Rapport 2023:3 Interkommunalt samarbeid i Møre og Romsdal» at dagens samarbeidsstruktur er fragmentert, ulikt organisert og i flere tilfeller ikke tilpasset framtidige behov. NIVI anbefaler at kommunene vurderer bredere og mer samordnet samarbeid mellom faste partnere, og peker særlig på behovet for sterkere samarbeid om administrative støttefunksjoner og kompetansekrevene tjenester.

Prosjektet ble etablert 01.02.26 som del av et regionalt utviklingsarbeid for å styrke interkommunalt samarbeid i Møre og Romsdal.

I henhold til intensjonsavtalen skal prosjektet i Romsdal:

- vurdere nye samarbeidsområder
- vurdere og evt. endre eller utvikle eksisterende samarbeid
- sikre at nye samarbeid forankres administrativt og politisk
- utvikle en modell for organisering og kostnadsdeling
- sikre likeverdig samarbeid mellom kommunene uavhengig av størrelse

Dette samsvarer med de andre regionene i Møre og Romsdal hvor helhetlig styring og strukturert samarbeid er sentrale mål.

Prosjektet styres av prosjekteier og styringsgruppen som består av de fem kommunedirektørene og prosjekteier, med Romsdal interkommunalt politisk råd som referansegruppe.

I oppstartsfasen av prosjektet har det blitt lagt vekt på å bygge felles forståelse for mandat og ambisjonsnivå samtidig som en tydeliggjøring av prosjektets avgrensning for å gjøre arbeidet gjennomførbart.

I henhold til punkt 1 i intensjonsavtalen er det i hver deltakerkommune gjennomført kartlegging av nye mulige samarbeidsområder som er aktuell for utredning. Det er gjort en felles utvelgelse og prioritering i styringsgruppen. Disse områdene er prioritert:

- Dokumentasjonsforvaltning
- Geodata: Kart og oppmålingstjeneste

- Lønn og regnskap

Det er et mål i prosjektet å prioritere utvikling av en bedre overordnet struktur og å gjennomgå eksisterende samarbeid. Dette for å styrke og videreutvikle disse, både innen regionen og i samarbeid med aktører utenfor regionen. I henhold til punkt 2 i intensjonsavtalen er det gjennomført en kartlegging av eksisterende samarbeidsområder i deltakerkommunene for å utrede mulige endringer i organisering eller innhold.

Romsdal interkommunalt politisk råd har i representantskapsmøte 20.03.26 behandlet sak **10/26 Interkommunalt samarbeid**. Representantskapet besluttet å tre inn som referansegruppe for prosjektet. Representantskapet er opptatt av at prosjektet:

- søker større samarbeid utover Romsdal på områder som IKT, innkjøp, arkiv, lønn og regnskap, renovasjon og kontrollutvalgssekretariat.
- gjennomgår eksisterende samarbeid samtidig som en vurderer nye. Så langt det er mulig ønskes ikke nettovekst i antall samarbeid.
- utreder alle eksisterende samarbeid med tanke på hensiktsmessighet, måloppnåelse og effektivitet, f.eks. gjennom komparativ analyse med utvalgte andre regioners tilsvarende interkommunale samarbeid.

I forlengelsen var det behov for avklaring av mandat og prioriteringer for utredning av eksisterende samarbeid i Romsdal. Romsdal interkommunalt politisk råd behandlet i sitt representantskapsmøte 22.05.26 sak **17/26 Utredning av eksisterende interkommunale samarbeid i Romsdal**. Følgende avklaringer ble gitt i møtet; Prosjektet skal ikke se på AS'ene, men starte med IKS og vertskommunesamarbeid. Prosjektet skal se konkret på disse eksisterende samarbeidene:

IKS:

- Krisesenteret, da særlig om det er hensiktsmessig å være organisert som IKS.
- Molde og Romsdal Havn IKS, hvis det landes på at det er skatt på IKS. Da vil det bli gjort en økonomisk vurdering.

Vertskommunesamarbeid:

- Landsbrukssamarbeidet bør bli vurdert utvidet, slik at alle i Romsdal blir med, da med Hustadvika kommune som motor.
- ROR IKT + ROR Innkjøp bør bli større og prioriteres for utredning av fylkesdekkende samarbeid, inkl. vurdering av organisasjonsform.
- Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal ønskes også utvidet og da fortrinnsvis til en fylkesdekkende funksjon.

Et omforent politisk råd ønsker god forankring i kommunestyrene av det videre arbeidet med utredning av eksisterende samarbeid.

For å sikre forankring i organisasjonene og involvering av ansattrepresentanter ble det den 10.04.26 gjennomført felles informasjons- og dialogmøte med hovedtillitsvalgte og verneombud i alle fem kommuner

Andre områder for samarbeidet som har blitt vurdert og utredet i prosjektperioden så langt:

02.03.26 sendte Kommunedirektørene i Rauma, Vestnes og Molde en bestilling til prosjektet om utredning av felles Nav-leder. Det ble satt ned en arbeidsgruppe bestående av representanter fra Nav- kontorene, tillitsvalgte, verneombud og HMS koordinator ved Nav Møre og Romsdal. Arbeidsgruppen gjennomført en grundig risikoanalyse og med bakgrunn i det som kom fram av analysen, samt betydelig motstand til prosessen fra ansattrepresentantene besluttet Fylkesdirektør Stein Atle Veland å ikke gå videre med et samarbeid om felles Nav- leder for kommunene Rauma, Vestnes og Molde.

Vurdering

1. Nye samarbeidsområder

Overordnet målsetting for alle områdene: Redusert sårbarhet, økt kvalitet, økt kostnadseffektivitet i tjenester. Utredning av tjenestesamarbeid mellom Romsdals-kommunene.

Felles resultatmål/ prosjektprodukt: Prosessen fram til evt. politisk behandling skal gi et godt grunnlag for vedtak om evt. samarbeid, og legge rammer for hvordan samarbeidet skal fungere i praksis.

- Kartlegging av tjenestene per i dag.
- Kartlegging av mulige gevinster
- Forslag til organisering av samarbeidet
- Risikovurdering
- Vurdering av ressursbehov, og plan for realisering av økonomisk og kvalitetsmessig gevinst.
- Kartlegging og forslag for harmonisering av standard, rutiner og praksis i de fem kommunene.

1.1 Dokumentasjonsforvaltning

Felles dokumentasjonsforvaltning i ROR IKT- kommunene

Avdelinger som ivaretar dokumentasjonsforvaltning (dokumentsenter/arkivtjeneste) har ansvaret for en lang rekke med lovpålagte oppgaver, herunder arkiv, dokumentasjonsforvaltning, innsyn, internkontroll,

systemforvaltning og digitalisering.

Hvorfor bør dette utredes?

Dokumentasjonsforvaltning er et lovregulert fagfelt hvor det teoretisk sett er gjennomførbart å innføre en standardisering av arbeidsmetoder og rutiner. I tillegg har det over tid vært fokus på standardisering av systemporteføljen som angår dokforvaltning i ROR-IKT, og dette er et arbeid som fortsetter fremover. Et teoretisk grunnlag for å utrede og eventuelt innføre et samarbeid er til stede. Et kartleggingsarbeid i de 5 ROR-kommunenes "nåsituasjon" er allerede i gang, og fagfolkene peker selv på en rekke utfordringer og sårbarheter av ulik grad i kommunene, eksempelvis:

- Få ansatte gjør det utfordrende å håndtere arbeidsmengden
- Det oppleves å bli mye «brannslukking».
- Lite tid til utviklingsoppgaver.
- Få ansatte gjør tjenesten ekstra sårbar ved fravær
- Manglende standardisering i kommunene

Interkommunale samarbeid er også fokus i regioner utenfor Romsdal.

SSIKT har siden 1. januar 2026 hatt samarbeid på dokumentasjonsforvaltning, og rapporterer om at dette har vært vellykket etter ett halvt års drift. ET tilsvarende arbeid er i oppstartsfasen i eKommune Sunnmøre. Utenfor Møre og Romsdal finner man flere eksempler på interkommunale samarbeid hvor tjenestesamarbeid er tema, f.eks Værnesregionen, Kongsbergregionen, Birkenes/Lillesand, Helgeland etc

NIVI- rapporten utarbeidet i 2023 mener det foreligger "sterke faglige argumenter" for interkommunalt samarbeid, hvorav arkiv og dokumentbehandling nevnes som en av disse

1.2 Geodata: Kart og oppmålingstjeneste

Det foreslås å utrede en videreutvikling av det eksisterende geodatasamarbeidet gjennom Romsdalskart. Samarbeidet omfatter i dag felles kart- og geodatatjenester for flere kommuner i regionen. Utredningen skal vurdere om samarbeidet kan utvides til også å omfatte flere fagområder og oppgaver innen kart, oppmåling, matrikkel, geodataforvaltning og tilhørende støttetjenester.

Hvorfor bør dette utredes?

Geodata er en sentral støttefunksjon for arealforvaltning, plan- og byggesaksbehandling, samfunnssikkerhet og beredskap. Et utvidet interkommunalt samarbeid kan bidra til økt fagmiljø, redusert sårbarhet, bedre ressursutnyttelse og mer ensartede tjenester på tvers av kommunene.

Behovet er tydelig. Det er svært få autoriserte eiendomslandmålere i regionen, både når det kommer til privat og kommunal sektor. Fagmiljøene rundt om i kommunene er små og sårbare ved fravær, oppsigelser og lignende. Hvis kommunene kan bistå hverandre med arbeid knyttet til oppmåling av eiendomsgrenser vil man sikre bedre tjenester og styrke fagmiljøene rundt om. Aukra har bistand fra Hustadvika i dag. Rapport om interkommunale samarbeid- NIVI Rapport 2023:3 peker på ni konkrete forslag til forsterket interkommunalt samarbeid i Møre og Romsdal der kart- og oppmåling og geodataforvaltning er en av dem.

1.3 Lønn og regnskap

Målet med utredning av felles lønn og regnskap er å kartlegge og analysere tekniske systemer og personellressurser. Utredningen vil vurdere dagens lønns- og regnskapsstrukturer og -prosesser, med sikte på å skape en harmonisert og effektiv lønn- og regnskapsforvaltning for de samarbeidende kommunene.

Hvorfor bør dette utredes?

Rapport om interkommunale samarbeid- NIVI Rapport 2023:3 peker på ni konkrete forslag til forsterket interkommunalt samarbeid i Møre og Romsdal der lønn og regnskap er en av dem. Erfaringer fra samarbeid i Trøndelag tilsier at det kan være betydelig innsparingsmuligheter på 10 -30 prosent i administrative støttefunksjoner forutsatt strukturelle grep i kombinasjon med langsiktig avtalebasert omstilling.

2. Interkommunale selskaper (IKS)

2.1 Kriesesenteret – vurdering av om IKS er hensiktsmessig organisasjonsform

Kriesesentertilbudet er allerede etablert som et omfattende regionalt samarbeid hvor alle kommuner i fylket inngår i en av fire større ordninger. Kriesesenteret for Molde og omegn IKS omfatter Aukra, Hustadvika, Molde, Rauma, Vestnes, Gjemnes og Sunndal.

Det er flere forhold som tilsier at organisasjonsformen bør vurderes:

- Kriesesenter er en lovpålagt kommunal tjeneste som i hovedsak produserer tjenester til eierkommunene og ikke driver markedsrettet virksomhet.
- Kommunelovens veileder peker på at vertskommunesamarbeid er særlig egnet når kommuner samarbeider om lovpålagte tjenester og myndighetsutøvelse. Vertskommunemodellen gir samtidig sterkere kommunal styring og tettere integrasjon mot kommunenes øvrige tjenesteapparat.
- NIVI-rapporten viser til utfordringer med demokratisk styring, kostnadskontroll og samordning i flere interkommunale selskaper. Flere kommunedirektører peker på svak demokratisk kontroll og en avvikende forvaltningskultur som utfordringer ved enkelte selskapsorganiseringer.

- Rapporten refererer også til synspunkter om at IKS-formen bør brukes mer restriktivt og primært til virksomheter som renovasjon og havn, mens tjenester som kriesenter bør vurderes organisert på andre måter.

Anbefalt utredning

Prosjektet bør derfor vurdere:

- om kriesentertjenesten bør organiseres i annen samarbeidsform,
- hvilke gevinster dette kan gi innen styring, rapportering og administrasjon,
- konsekvenser for ansatte, brukere og kommunenes innflytelse,
- økonomiske og juridiske konsekvenser ved eventuell omorganisering.

2.2 Molde og Romsdal Havn IKS

I RIPR sin protokoll fra møtet 22. mai er Molde og Romsdal Havn nevnt blant aktuelle IKS som bør vurderes «hvis det landes på at det er skatt på IKS. Da vil det bli gjort en økonomisk vurdering.»

Bakgrunnen for diskusjonen i RIPR er at det i dag kan være knyttet noe usikkerhet til om enkelte IKS kan bli skattepliktige. Per i dag er ikke interkommunale selskaper generelt skattepliktige bare fordi de er organisert som IKS. Skatteplikten er knyttet til hva slags virksomhet selskapet driver. Dersom et IKS driver økonomisk aktivitet i konkurranse med private aktører, kan det oppstå spørsmål om skatteplikt og konkurransenøytralitet.

For havner har dette vært særlig aktuelt. Flere offentlige havnevirksomheter har de siste årene vurdert konsekvensene av mulig skatteplikt, fordi havnedrift kan ha et visst innslag av kommersiell virksomhet. Dersom regelverket eller praksis endres slik at et IKS blir skattepliktig, kan det få økonomiske konsekvenser og påvirke hvilken organisasjonsform som er mest hensiktsmessig.

Kommunedirektørens vurdering er at en eventuell regel- eller praksisendring på dette området vil kreve en omfattende og grundig utredning, som eierkommunene selvsagt må ta tak i. Det er derimot ikke opplagt for kommunedirektøren at en slik utredning skal skje i regi av prosjektet «Interkommunalt samarbeid Romsdal». Det er begrensede ressurser i dette prosjektet, og mye annet på blokka allerede. Kommunedirektøren har derfor ikke tatt denne utredningen med i innstillingen i denne saken.

3. Vertskommunesamarbeid

3.1 Landbrukssamarbeidet

– utvidelse til hele Romsdal med Hustadvika som motor

NIVI-rapporten peker på at tjenestestrukturen innen landbruk er svært oppsplittet. Møre og Romsdal har fortsatt 20 landbrukskontor, hvorav bare fire er interkommunale.

I Romsdal finnes i dag kun et begrenset samarbeid mellom Hustadvika og Aukra, samt Averøy.

Rapporten fremhever samtidig at:

- større fagmiljøer blir stadig viktigere,
- rekrutteringsutfordringene øker,
- kommunene vil få behov for mer samarbeid på kompetansekrevende områder.

Hvorfor bør dette utredes?

Et samlet landbrukssamarbeid for Romsdal kan:

- bygge et større og mer robust fagmiljø,
- redusere sårbarheten ved fravær og turnover,
- styrke kompetansen innen tilskuddsforvaltning, jordlov, konsesjonssaker og naturforvaltning,
- gi mer lik saksbehandling i regionen.

Hustadvika framstår som et naturlig tyngdepunkt fordi kommunen allerede har etablert samarbeid på området og har betydelig landbruksaktivitet.

3.2 ROR IKT og ROR Innkjøp

– prioriteres som mulig fylkesdekkende samarbeid

NIVI-rapporten peker eksplisitt på at dagens organisering av IKT er fragmentert:

- fylket har syv IKT-tjenester,
- hvorav fire er interkommunale,
- det reises spørsmål ved bærekraften i dagens struktur.

Videre understreker rapporten at:

«Med utgangspunkt i fire helhetlige IKT-samarbeid bør det være store muligheter for samordning og samarbeid om gevinstrealisering på en rekke administrative områder.»

På innkjøpsområdet gjelder:

- alle kommunene i fylket deltar allerede i innkjøpssamarbeid,
- samarbeidet er organisert i tre regionale strukturer med forskjellig organisasjonsform og oppgaveløsning.

Hvorfor bør dette utredes?

Administrative støttefunksjoner trekkes fram i både NIVI-rapporten og den nasjonale veilederen som områder hvor stordriftsfordeler kan realiseres.

Gjennom et fylkesdekkende samarbeid om IKT og anskaffelsestjenester vil kunne styrke kommunenes samlede kapasitet, kompetanse og gjennomføringskraft, og gi gevinster innen ressursutnyttelse, tjenestekvalitet, digitalisering, bærekraft og næringsutvikling gjennom:

- Mer effektiv ressursutnyttelse og reduserte administrative kostnader.
- Større og mer robuste fagmiljø innen IKT og anskaffelser.
- Økt kapasitet til å gjennomføre komplekse anskaffelser og digitaliseringsprosjekter.
- Bedre kontraktsoppfølging og gevinstrealisering.
- Styrket arbeid med informasjonssikkerhet og digital transformasjon.
- Bedre ivaretagelse av klima- og bærekraftshensyn.
- Mer systematisk oppfølging av krav til seriøst arbeidsliv og ansvarlige leverandørkjeder.
- Økt innkjøpskraft og større påvirkning i leverandørmarkedet.
- Bedre muligheter for innovasjon og utvikling av lokalt og regionalt næringsliv.
- Større attraktivitet som arbeidsgiver.

Prosjektet bør samtidig utrede hensiktsmessig organisasjonsform. Et fylkesdekkende anskaffelsessamarbeid vil kunne gi betydelige gevinster gjennom stordriftsfordeler, økt kompetanse og sterkere fagmiljø. Samtidig vil samarbeid på tvers av mange kommuner kunne medføre økt organisatorisk kompleksitet, lengre beslutningsprosesser og mindre fleksibilitet til å ivareta lokale behov. Det vil derfor være viktig å etablere en organisasjonsmodell som sikrer både felles gevinster og lokal innflytelse, samt å utforme anskaffelser på en måte som ivaretar mulighetene for deltakelse fra lokalt og regionalt næringsliv.

I Trøndelag fylkeskommune er det etablert et innkjøpssamarbeid hvor kommuner og andre samarbeidspartnere kan delta i fylkeskommunens avtaleportefølje. Denne modellen bygger på å åpne fylkeskommunale avtaler til kommunene med fleksibel bruk av hverandres rammeavtaler og en utvikling mot mer formalisert samarbeid uten at det etableres et stort felles innkjøpskontor. [Avtaleoversikt - Trøndelag fylkeskommune](#)

3.3 Kontrollutvalgssekretariat

– vurdering av fylkesdekkende løsning

I dag er kontrollutvalgssekretariatene organisert i fire regionale enheter. Romsdal har eget sekretariat, Nordmøre har eget, og Sunnmøre er delt i to løsninger.

NIVI viser samtidig at kontrollutvalgssekretariat er et område hvor samtlige kommuner allerede samarbeider interkommunalt.

Hvorfor bør dette utredes?

En fylkesdekkende løsning kan gi:

- større fagmiljø,
- økt juridisk og revisjonsfaglig kompetanse,
- mindre personavhengighet,
- likere praksis mellom kommunene,
- bedre ressursutnyttelse.

Dette harmonerer også med intensjonen om bredere samarbeid mellom faste partnere og mer samordnet organisering.

Samlet vurdering

Prosjektet bør prioritere disse samarbeidene fordi de representerer tre ulike strategiske utfordringer:

Samarbeid	Hovedbegrunnelse
Nye samarbeid	
Dokumentasjonsforvaltning og arkiv	Redusert sårbarhet, økt kvalitet, økt kostnadseffektivitet i tjenester.
Geodata og oppmåling	Redusert sårbarhet, økt kvalitet, økt kostnadseffektivitet i tjenester. Sikre nødvendig grunnkompetanse og effektiv samhandling
Lønn og regnskap	Redusert sårbarhet, økt kvalitet, økt kostnadseffektivitet i tjenester. Skape en harmonisert og effektiv lønn- og regnskapsforvaltning for de samarbeidende kommunene.
Eksisterende samarbeid	
Krisesenteret	Vurdere om IKS er riktig organisasjonsform for en lovpålagt individrettet kommunal tjeneste
Molde Havn IKS	
Landbrukssamarbeidet	Styrke fagmiljø og redusere sårbarhet i Romsdal
ROR IKT	Bygge robust digital kapasitet og mulig fylkesmodell
ROR Innkjøp	Stordriftsfordeler og profesjonalisering av anskaffelser
Kontrollutvalgssekretariat	Større fagmiljø og mer ensartet kontrollfunksjon i fylket

På tvers av alle områdene er hovedbegrunnelsen den samme: behovet for større fagmiljøer, bedre rekruttering, sterkere styring og mer bærekraftige tjenester i møte med et stadig mer krevende kommunalt oppdrag.

Vedlegg:

- 1 Saksfremlegg med vedtak - Prosjekt «Interkommunalt samarbeid Romsdal» - utredning av utvalgte eksisterende samarbeid